JOHANNES KABATEK
Doctor Honoris Causa
Al Universităţii „Ştefan cel Mare" din Suceava

Miercuri, 19 octombrie 2016, lingvistul german Johannes Kabatek a primit titlul de Doctor Honoris Causa al Universităţii „Ştefan cel Mare" din Suceava.

Discipol direct al lui Eugeniu Coşeriu, Johannes Kabatek este considerat astăzi unul dintre cei mai importanţi lingvişti ai lumii, în special în domeniul lingvisticii romanice.

LAUDATIO
Profesorului Johannes Kabatek, cu ocazia conferirii titlului de DOCTOR HONORIS CAUSA al Universităţii „Ştefan cel Mare" din Suceava, România, 19 octombrie 2016

Distinse Domnule Profesor Johannes Kabatek,
Stimaţi membri ai Senatului,
Onoraţi profesori, studenţi, masteranzi şi doctoranzi,
Doamnelor, Domnişoarelor şi Domnilor,

Este o adevărată onoare să prezentăm în cele ce urmează *Laudatio* ilustrului Profesor Johannes Kabatek de la Universitatea din Zürich, cu ocazia conferirii titlului de Doctor Honoris Causa al Universităţii „Ştefan cel Mare" din Suceava, astăzi, 19 octombrie 2016.

Propunerea, aparţinînd Departamentelor reunite ale Facultăţii de Litere şi Ştiinţe ale Comunicării, vine să încununeze activitatea unuia dintre cei mai importanţi, mai interesanţi şi mai complecşi lingvişti ai lumii contemporane.

Profesorul Johannes Kabatek este unul dintre cei mai cunoscuţi discipoli ai lui Eugeniu Coşeriu: a preluat Catedra de Filologie Romanică a Universităţii din Tübingen, catedra maestrului său, şi a întemeiat Arhiva Eugeniu Coşeriu alcătuită dintr-un număr impresionant de manuscrise şi din biblioteca lingvistului, arhivă pe care profesorul Kabatek o conduce din 2005 pînă în prezent. De la întemeierea arhivei s-au clasificat mai mult de o mie de documente nepublicate, printre care şi o serie de manuscrise foarte ample. S-au şi publicat monografii, numeroase articole care au la bază materialele arhivei, precum şi revista „Enérgeia", al cărui

BDD-A26622 © 2016 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.141 (2026-11-03 19:31:41 UTC)

redactor şef este profesorul încununat astăzi. Revista „Enérgeia" apare atît în format clasic, cît şi în format electronic, fiind consacrată în întregime problemelor lingvisticii integrale.

Ştim cu toţii că Eugeniu Coşeriu a avut o relaţie extrem de apropiată cu Universitatea din Suceava. Modul în care astăzi profesorii facultăţii noastre înţeleg limbajul şi toate ştiinţele sale a fost influenţat în mod decisiv de întîlnirea şi relaţia specială pe care marele lingvist a avut-o cu facultatea noastră. Astăzi numele lui Eugeniu Coşeriu este purtat de o sală de curs şi de unul dintre cele mai mari colocvii de ştiinţe ale limbajului din lume, organizat de Facultatea de Litere şi Ştiinţe ale Comunicării din Suceava. Putem spune că, prin acordarea titlului de Doctor Honoris Causa lui Johannes Kabatek, Coşeriu devine Doctor Doctor Honoris Causa al USV.

Johannes Kabatek s-a născut la 31 martie 1965, la Stuttgart, într-o familie în care au fost mereu încurajate studiile filologice şi mai ales învăţarea limbilor străine. Tatăl său, Adolf Kabatek, un celebru autor de benzi desenate, i-a transmis fiului său pasiunea pentru limbă, pentru istoria cuvintelor, pasiune care l-a împins, mai tîrziu, să pătrundă în laboratorul limbilor lumii. Johannes Kabatek studiază filologie romanică, ştiinţe politice şi muzicologie la Universităţile din Tübingen (Germania) şi Málaga (Spania). La venirea în facultatea de la Tübingen îşi întîlneşte viitorul magistru, Eugeniu Coşeriu, care îl fascinează din primul moment. De altminteri, mereu s-a simţit atras de personalitatea magistrului de la Tübingen, pe care avea să îl caracterizeze mai tîrziu, în interviuri şi articole, prin trei caracteristici principale (memorie, logică şi putere de muncă), trăsături pe care le-a şi moştenit ca discipol al mentorului său:

> *Cînd am ajuns la Tübingen în 1984, Coşeriu era deja un mit. Din primul semestru nu am pierdut nici un curs de-al său şi, după puţin timp, preferinţa mea pentru literatură a fost părăsită pentru lingvistică. Înţelepciunea şi claritatea expunerii lui Coşeriu erau impresionante; chiar şi aşa, eram foarte puţini cei care mergeam la cursurile sale magistrale, la care prezenţa era voluntară. Alţi profesori aveau mai mult succes, studenţii lui Coşeriu erau un grup foarte redus şi toţi erau interesaţi nu de o temă sau alta, ci de întregul edificiu: Coşeriu oferea o viziune sistematică în care fiecare detaliu era relaţionat cu un ansamblu complex şi complet de gîndire. Cel care îşi dădea seama de comoara enormă pe care o presupunea acest fapt nu putea să nu încerce a se apropia de aceasta. Era ca şi cum Coşeriu ar fi deţinut o cheie de acces la o cunoaştere sublimă şi completă, fără ca, din acest motiv, să abuzeze de ea. Coşeriu seducea (şi ştia acest lucru), dar nu profita de acest fapt pentru a-şi promova doctrina. Ceea ce făcea era să indice un drum pe care fiecare la final trebuia să meargă pe cont propriu. Au existat momente în care m-am gîndit să schimb locul: Berlinul mă atrăgea prin fascinaţia pe care o exercita în acel moment. Dar la Universitatea Liberă din Berlin, m-am întîlnit cu o gîndire coşeriană de mîna a doua şi a treia. Am rămas în Tübingen pînă la urmă, nu fără o serie de sejururi în alte ţări, dar fără a mă îndepărta de persoana despre care intuiam că mă putea învăţa mai mult decît oricare alta pe care am cunoscut-o.*

De fapt, Johannes Kabatek însuşi se consideră un fel de ultim discipol al lui Coşeriu, pentru că ultimul său an de facultate a coincis cu pensionarea marelui lingvist. Coşeriu l-a descoperit şi l-a încurajat mereu, oprindu-l ca asistent al succesoarei sale, Brigitte Schlieben-Lange din 1991 pînă în 1993.

În 1995, la 30 de ani, a devenit doctor în filologie al Universităţii din Tübingen, cu teza *Die Sprecher als Linguisten. Interferenz- und Sprachwandelphänomene dargestellt am Galicischen der Gegenwart* (*Vorbitorii ca lingvişti. Tradiţie, inovaţie şi interferenţe în galiciana actuală*), sub

BDD-A26622 © 2016 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.141 (2026-11-03 19:31:41 UTC)

conducerea ştiinţifică a lui Eugeniu Coşeriu şi a lui Brigitte Schlieben-Lange. Iată ce scria Coşeriu despre această teză:

> *O lucrare extraordinară în aproape toate aspectele, adică în ceea ce priveşte tema, problemele cercetării, baza empirică, cunoaşterea metodologică, realizarea tehnică, nivelul ştiinţific. Nu se putea aştepta alt lucru, întrucît autorul nu este un doctorand obişnuit, ci unul extraordinar. De fapt, într-un anumit mod chiar unic. Domnul Kabatek dovedeşte prin elaborarea acestei teze că este un lingvist, romanist şi hispanist foarte matur, în ciuda vîrstei sale. Stăpîneşte perfect domenii de cercetare cum ar fi teoria limbajului şi lingvistica generală (lingvistica istorică, dar şi cea sincronică), domenii precum dialectologia şi sociolingvistica, dar şi istoria lingvisticii în general. Formaţia sa ştiinţifică include întreaga lume romanică – chiar şi pe cea românească.*

Johannes Kabatek a activat la mai multe universităţi pînă a urca treptele carierei de profesor universitar: a fost asistent la Tübingen, timp de cinci ani (1993-1998), a fost asistent la universitatea din Paderborn, profesor la Universitatea din Erfurt şi, începînd cu 2001 a fost profesor de lingvistică romanică la Universitatea din Freiburg, ca succesor a lui Hans Martin Gauger.

Din anul 2004 este profesor la Catedra de Filologie Romanică a Universităţii din Tübingen, iar în 2005 înfiinţează Arhiva Coşeriu.

Natură activă, o persoană comunicativă, foarte riguroasă şi consecventă în finalizarea demersurilor iniţiate, profesorul Kabatek şi-a cîştigat respectul în comunitatea academică de la Tübingen prin activitatea sa ca director al Catedrei de Filologie Romanică, prodecan şi apoi ca decan al Facultăţii de Filologie.

În anul 2010 i se oferă catedra de lingvistică romanică a Universităţii din Heidelberg şi în 2013 se mută, ca succesor al lui Georg Bossong la Universitatea din Zürich (Elveţia). Este preşedintele mai multor asociaţii germane de specialişti în studierea limbilor romanice. În 2002 a fost ales membru corespondent al Academiei Regale Galiciene şi în 2016 membru corespondent al Academiei Regale Spaniole. Este membru al comitetului de selecţie al Fundaţiei Humboldt şi membru în comitetul ştiinţific al peste 20 de reviste de specialitate. Din 2012 coordonează „Revista Internacional de Lingüística Iberoamericana" (RILI), una dintre cele mai prestigioase reviste de lingvistică generală şi lingvistică romanică din lume. A fost invitat să susţină conferinţe şi să lucreze ca profesor invitat la diferite universităţi de prestigiu din Spania, SUA şi America Latină. A coordonat diverse proiecte ştiinţifice naţionale şi internaţionale, colocvii şi congrese pe diverse teme printre care *tradiţii discursive romanice, determinarea nominală, marcarea diferenţială a obiectului, etimologie galiciană, opera lui Eugeniu Coşeriu, sintaxă istorică a limbii spaniole, limbile din Spania, lingvistica corpusului, problema schimbării lingvistice, sintagma nominală în limbile iberoromanice* etc. A editat, în calitate de coordonator, mai mult de 15 volume cu lucrările acestor colocvii.

Onorată asistenţă,

Distinsul nostru oaspete a publicat peste 150 de lucrări ştiinţifice la edituri şi în reviste prestigioase din întreaga lume, lucrări dedicate în special unor chestiuni de lingvistică romanică, dar şi de teorie a limbajului şi lingvistică generală, lingvistica limbilor şi lingvistica textului. Ca teme particulare amintim sintaxa istorică, lingvistica de corpus, lingvistica textului, problema schimbării lingvistice, problema contactului lingvistic, lucrări

BDD-A26622 © 2016 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.141 (2026-11-03 19:31:41 UTC)

de semantică, lingvistică variaţională, sociolingvistică, literatura spaniolă medievală, traductologie, istoria limbii portugheze, istoria limbii spaniole.

După cum se poate vedea şi din această simplă enumerare, Johannes Kabatek este, asemeni maestrului său, un *uomo universale*, însă, aşa cum spunea Eugeniu Coşeriu, nu în sensul renascentist al sintagmei, ci prin faptul că aşază propriul domeniu de cercetare în perspectivă universală şi în strînsă legătură cu toate domeniile cunoaşterii. Este vorba de-a înţelege legătura lingvisticii cu celelalte domenii ale cunoaşterii. De-a înţelege, de exemplu, care este poziţia limbajului în raport cu arta, filosofia, mitul: „Dacă vrei să ajungi la o definiţie a limbajului, trebuie să vezi care e legătura lui cu arta şi filosofia. Cred că în special lingvistica – atunci cînd nu se limitează la informaţia măruntă – este disciplina care deschide cele mai multe perspective, deoarece are cele mai multe legături cu modul de a fi al omului, cu toate activităţile umane în general. Din perspectiva universalităţii culturii, limbajul ocupă poziţia centrală."

Lingvist cu o formaţie enciclopedică, Kabatek, asemeni lui Coşeriu, ar putea fi caracterizat prin parafraza: „sînt lingvist şi nimic din ceea ce există în lingvistică nu mi-e străin". Principiile călăuzitoare în activitatea ştiinţifică invocate adesea de Coşeriu sînt, deopotrivă, cele care îl călăuzesc şi pe Johannes Kabatek în prodigioasa şi excepţionala sa activitate:

1. Principiul realismului şi al obiectivităţii
2. Principiul umanismului sau al „cunoaşterii originare"
3. Principiul tradiţiei
4. Principiul antidogmatismului
5. Principiul binelui public şi al responsabilităţii sociale.

În ceea ce priveşte calitatea studiilor publicate, se poate afirma că este impresionantă acribia cu care îşi pregăteşte lucrările pentru tipar, caracteristică regăsită şi la ceilalţi coşerieni, cu toţii specialişti cu o foarte bună formare academică, ştiinţifică şi de formaţie enciclopedică. Dintre lucrările sale, publicate în germană, engleză, franceză, spaniolă, catalană, portugheză şi română amintim doar cîteva:

1. *Die Sprecher als Linguisten. Interferenz- und Sprachwandelphänomene dargestellt am Galicischen der Gegenwart*; Trad. galiciană: *Os falantes como lingüistas. Tradición, innovación e interferencias no galego actual (Vorbitorii ca lingvişti. Tradiţie, inovaţie şi interferenţe în galiciana actuală)*
2. *Lengua medieval y tradiciones discursivas en la Península Ibérica: descripción gramatical - pragmática histórica – metodología (Limbă medievală şi tradiţii discursive în Peninsula Iberică: descriere gramaticală – pragmatică istorică – metodologie)*
3. *Die Bolognesische Renaissance und der Ausbau romanischer Sprachen. Juristische Diskurstraditionen und Sprachentwicklung in Südfrankreich und Spanien im 12. und 13 (Renaşterea bologneză şi dezvoltarea limbilor romanice. Tradiţiile discursive juridice şi limba din sudul Franţei şi din Spania în secolele XII-XIII)*
4. *Las lenguas de España. Política lingüística, sociología del lenguaje e ideología desde la Transición hasta la actualidad (Limbile din Spania)*
5. *Sintaxis histórica del español y cambio lingüístico: Nuevas perspectivas desde las Tradiciones Discursivas (Sintaxa istorică a limbii spaniole şi schimbarea lingvistică: noi perspective dinspre Tradiţiile Discursive)*
6. *Spanische Sprachwissenschaft (Istoria lingvisticii spaniole)*
7. *Lingüística coseriana, lingüística histórica, tradiciones discursivas (Lingvistica lui Eugeniu Coşeriu, lingvistica istorică, tradiţiile discursive)*
8. *Tradiţii discursive. Studii*

BDD-A26622 © 2016 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.141 (2026-11-03 19:31:41 UTC)

Ultimul volum a fost publicat la Editura Academiei Române, Bucureşti, 2015 şi a trezit interesul general al lingviştilor români.

Onorată asistenţă,

Johannes Kabatek este ceea ce se cheamă „o minte sclipitoare". O perspectivă riguroasă şi clară asupra lucrurilor, o precizie nemţească amestecate, într-un raport ce se schimbă în funcţie de contextul comunicaţional, cu imaginaţia şi exuberanţa unui latin. În afara faptului că vorbeşte şi el numeroase limbi, are un mod profund coşerian de a gîndi, de a analiza, de a face distincţii, de a generaliza. Preluînd *o formă deschisă* de a vedea lucrurile, Johannes Kabatek e un exemplu tipic de discipol care nu doar că duce mai departe opera maestrului său, dar care, aplicînd un mod de gîndire, descoperă perspective inedite şi teritorii noi.

Amintim cu plăcere şi colaborarea dintre domnul profesor Johannes Kabatek şi Facultatea de Litere şi Ştiinţe ale Comunicării din cadrul Universităţii „Ştefan cel Mare" din Suceava:

- face parte din comitetul ştiinţific şi cel organizatoric al Colocviului Internaţional de Ştiinţe ale Limbajului „Eugeniu Coşeriu", organizat alternativ de universităţile din Suceava, Chişinău şi Cernăuţi. Întemeiat în 1992 de Mihail Iordache, Dumitru Irimia şi de Eugeniu Coşeriu însuşi, acest colocviu este considerat astăzi una dintre cele mai prestigioase manifestări cu profil filologic din lume;
- domnul profesor Johannes Kabatek a susţinut recent o conferinţă plenară în cadrul ultimei ediţii a acestui colocviu;
- face parte din comitetul ştiinţific al revistei ANADISS, revistă a Centrului de Cercetare Analiza Discursului (CADISS) al Universităţii „Ştefan cel Mare" din Suceava şi este coordonatorul volumelor XXI şi XXII (nr. 1 şi 2, 2016) ale acestei reviste, numere tematice consacrate lingvisticii textului;
- a publicat mai multe articole în revistele de specialitate ale Facultăţii de Litere şi Ştiinţe ale Comunicării din Suceava şi în volumele manifestărilor ştiinţifice găzduite de aceasta;
- a coordonat şi coordonează activitatea unor doctoranzi români dintre care unii sînt absolvenţi ai facultăţii noastre;
- de curînd a susţinut la Suceava cîteva conferinţe consacrate unor probleme actuale ale ştiinţelor limbajului.

Sperăm că această colaborare se va intensifica în anii următori şi va lua forma concretă a unor proiecte importante, care să aibă în centrul lor promovarea perspectivei integraliste în ştiinţele limbajului.

Sîntem convinşi că munca depusă de Johannes Kabatek ca profesor, ca om de ştiinţă, ca academician merită din plin conferirea titlului de Doctor Honoris Causa al Universităţii noastre, universitate care este onorată de prezenţa în rîndurile ei, de acum înainte, a unei personalităţi de o asemenea anvergură intelectuală.

Vivat, crescat, floreat! Agimus nobilati tuae maximas gratias.
Ave, Magister!

[Cristina BLEORŢU, Dorel FÎNARU]

BDD-A26622 © 2016 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.141 (2026-11-03 19:31:41 UTC)